

HH/emt

18.6.2014

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@stm.fi

Lääkäriliiton lausunto erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen siirtotyöryhmän raportista sekä luonnoksista hallituksen esitykseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta, terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen muuttamisesta ja erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annettavasta asetuksesta (STM 054:00/2013)

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksenä työryhmän ehdotuksista sekä sen seurauksena syntyneistä tärkeistä lainsäädäntömuutoksista. Lääkäriliitto on lausuntopyynnön jakelun mukaisesti toimitannut lausuntopyynnön edelleen alakohtaisille erikoislääkäriyhdistyksille, joita on pyydetty toimittamaan lausuntonsa suoraan sosiaali- ja terveysministeriöön.

Suomen Lääkäriliitto kannattaa työryhmän ehdotusta ja lainsäädäntömuutosten taustalla olevaa periaatetta, jolla vahvistetaan STM:n ohjausmahdollisuuksia erikoislääkärikoulutukseen liittyen. Koulutuksen kehittäminen on ollut tähän asti haasteellista, kun sen rahoitus ja hallintovastuu ovat olleet kahdella eri ministeriöllä.

Lääkäriliitto ei näe esteitä luopua erikoislääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta, joka on kansainvälisesti varsin poikkeava malli. Ehdottoman tärkeää on kuitenkin säilyttää koulutuksen yliopistollisuus ja samalla vahvistaa yliopiston roolia sekä vastuuta koulutuksen loppuun suorittamisessa. Yliopistojen tulee edelleenkin vastata koulutuksen sisällöstä.

Tärkeää on myös, että OKM on jatkossakin mukana keskeisesti koko koulutusketjusta vastaavana asiantuntijaministeriönä. Erikoislääkärikoulutuksen laadun tulee olla jatkossa johtava päätöksiä ohjaava periaate. Hallinnollinen siirto ei saa johtaa työvoimapolitiikan korostamiseen päätösten pohjana.

Lääkäriliitto on pitkään ehdottanut erikoislääkärikoulutuksen kansallisen koordinaation lisäämistä. Ehdotettu valtakunnallinen koordinaatioelin on keskeisen tärkeä ja se on syytä saada toimintaan mahdollisimman pian erikoislääkärikoulutuksen määrällisen ohjauksen kehittämistä varten. Erikoislääkärikoulutusta ei nykyisellään valtakunnallisesti juurikaan koordinoita. Epävirallisena foorumina on toiminut Lääkäriliiton aloitteesta 1980-luvulla käynnistynyt kahdesti vuodessa kokoontuva erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen neuvottelutilaisuus.

Lääkäriliiton mielestä tulee perustaa itsenäinen neuvottelukunta eikä esitettyä terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan alaista jaostoa, vaikka tälle ollaankin esittämässä itsenäistä asemaa.

Jaoston ehdotettu kokoonpano on perusteltu. Keskeisen tärkeää on, että mukana on myös erikoistuvien lääkäreiden edustus. Eri tahojen edustajia nimittäessä tulee ottaa huomioon se, että myös erityyppiset erikoissalat tulevat monipuolisesti edustetuiksi. Kokoonpanossa tulee huomioida myös erilaiset toimipaikat, alueellinen edustavuus ja se, että käytännön erikoislääkärinkouluttajat ovat edustettuina.

Koordinaatioelin tarvitsee riittävät resurssit monipuolisten tehtäviensä hoitamiseksi. Vähimmäisedellytys on ehdotettu pysyvän pääsihteerin virka. Riittävän asiantuntemuksen turvaamiseksi pääsihteerillä tulee olla lääkärin koulutus.

Koordinaatioelimen keskeisenä tehtävänä on tuottaa erikoislääkärimääriin liittyviä ennusteita. Suomen Lääkäriliitto tietovarantoineen on ollut aiemmissa selvityksissä keskeisesti mukana ja toimii mielellään jatkossakin yhteistyössä tässä toiminnassa koordinaatioelimen kanssa.

Kansallisen koordinaatioelimen tulee toimia yhteistyössä erikoislääkärinkoulutuksen alueellisten neuvottelukuntien kanssa. Tällöin tulee huomioida aluekohtaiset erot erikoislääkäreiden koulutustarpeessa sekä kunkin yliopiston rooli erikoislääkärinkoulutukseen valinnassa ja niiden vastuu koko oman alueensa erikoislääkäritarpeeseen vastaamisessa.

Koordinaatioelimen tehtävissä korostuu myös kansainvälisen kehityksen seuraaminen. Tässä olennaista on eurooppalainen kehitys, jossa keskeisenä toimijana on erikoislääkärinkoulutuksen eurooppalaisia suosituksia ja arviointoja tehnyt ja tekevä Euroopan erikoislääkäriliitto UEMS.

Siirtotyöryhmä ei varsinaisesti käsitellyt yleislääketieteen erityiskoulutusta (YEK). STM:n ehdotus YEK:ta koskevan asetuksen yhdistämisestä erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärinkoulutuksesta annettavaan asetukseen on perusteltua. Suuri osa jatkokoulutuksessa olevista lääkäreistä suorittaa nykyisellään molempia koulutuksia. Tämä ei tulevaisuudessa liene enää mahdollista eikä perusteltua ottaen huomioon eurooppalaiset paineet YEK:n edelleen pidentämisestä nykyisestä kolmesta vuodesta.

Nyt ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla on tarkoitus luoda uudet rakenteet erikoislääkärinkoulutuksen hallinnointia varten. Erikoislääkärinkoulutukseen sisältyy monia muutostarpeita, mutta niihin ei tässä yhteydessä ole tarkoitus puuttua. Koordinaatioelimen tulee esimerkiksi pohtia erikoislääkärinkoulutukseen sisältyvän terveyskeskusjakson pituutta sekä yliopistosairaaloiden ulkopuolella tapahtuvaa koulutusta säätelevää ns. fifty-fifty-sääntöä. Erikoistumisen jakautuminen erilaisiin osiin tulee perustua koulutuksen laatuun ja monipuolisuuteen. Tätä puoltaa sekin, että koko sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ollaan muuttamassa ja yliopistollisten sairaaloiden asema saattaa muuttua. Tällöin ei ole järkevää sitoa koulutuksen toteutumista tiukasti nykyrakenteeseen.

Yhdessä hallintovastuun siirtämisen kanssa myös koulutuksen rahoitusta ollaan uudistamassa selvityshenkilöiden ehdotusten pohjalta. Suomen Lääkäriliitto on antanut uusimman suosituksensa koulutus-EVO:n käytöstä vuonna 2010. Tämä on edelleenkin hyvä pohja sille, että koulutus-EVO tosiasiassasi kohdentuu koulutuksesta aiheutuneisiin ylimääräisiin kustannuksiin. Samassa yhteydessä tulee luoda erikoislääkärikoulutusta antavien yksiköiden systemaattinen ulkopuolinen arviointijärjestelmä. Työryhmän linjaus siitä, että EVO-rahoitusta voitaisiin maksaa ainoastaan niille organisaatioille, jotka sitoutuvat jatkuvaan laadunvarmistukseen esimerkiksi organisaatioissa tapahtuvan koulutuksen arvioinnin avulla on mitä kannatettavin. Koulutuksen hyväksyttävyyden tulee jatkossa perustua laadullisten kriteerien täyttymiseen eikä työnantajastatukseen.

Lääkäriliitto kannattaa periaatetta, jonka mukaan EVO-koulutuskorvauksia voidaan jatkossa maksaa yliopistoille ja yliopiston hyväksymää koulutusta tuottaville muille organisaatioille. Työryhmän esityksessä todetaan tämän mahdollistavan myös työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen koulutuskorvausten yhdenmukaistamisen samaan järjestelmään muiden erikoisalojen koulutuksen kanssa. Erikoistumisen suorittaminen yksityissektorilla on laajinta työterveyshuollossa, mutta työterveyshuolto tuotiin työryhmässä esille vain yhtenä tärkeänä erikoisalana. Koulutuksen korvaamista ei tulisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa rajoittaa kuitenkaan vain työterveyshuollon erikoisalaan, koska koulutuksen järjestämismahdollisuudet tulevassa terveydenhuollon palvelujärjestelmässä tulee käyttää mahdollisimman laajasti hyväksi.

Edelliseen liittyen STM:n erikoislääkärikoulutuksesta annettavan asetuksen perustelumuiotiossa todetaan, että koulutus tapahtuu hajautetusti sairaanhoitopiireissä ja kunnissa. Koulutusta siis tapahtuu myös muissa terveydenhuollon yksiköissä, erityisesti työterveyshuollossa. Tämä mahdollisuus tulee säilyttää jatkossakin ja hyödyntää erilaisia koulutuksen järjestäjiä mahdollisimman monipuolisesti laatuksiteerien pohjalta.

Siirtotyöryhmä esittää erikoislääkärikoulutuksen valintamenettelyn uudistamista. Jatkossa erikoislääkärikoulutukseen ei enää ilmoitauduta, vaan siihen haetaan. On kannatettavaa, että yliopistot ryhtyvät valmistelemaan järjestelmää koulutukseen ottamiseksi yhdessä palvelujärjestelmän ja erikoistuvien lääkärien sekä hammaslääkärien kanssa. Kansallisen koordinaatioelimen näkemykset tulee tässä ottaa myös huomioon. Lääkäriliitto ei kannata pääsykoetta, peruskoulutuksen opintomenestystä tai valtakunnallista ranking-tenttiä valinnan perusteena. Siirtotyöryhmän muistiossa mainittu valtakunnallinen yhteisvalinta pitkän tähtäimen suunnitelmana ei välttämättä ota huomioon alueellisia vaihteluita erikoislääkäritarpeessa. Valintamenettelyn tulisi tapahtua erikoistumisen alkuvaiheessa ja suositeltavaa on monin paikoin jo nykyisin käytössä oleva menettely, jossa erikoistumista suunnitteleva lääkäri käy keskustelun kouluttajan kanssa ennen erikoisalan valintaa.

Valinnassa tulee käyttää monipuolisia kriteerejä ja valinta ei saa olla vain yhden henkilön päätösvallassa. Erikoislääkärikoulutukseen valinnassa keskeisiä periaatteita ovat avoimuus, läpinäkyvyys ja oikeudenmukaisuus.

Nuorten Lääkärien Yhdistyksen tuore aloite luo hyvän pohjan valintajärjestelmän kehittämiseksi.

Lääkäriliitto pitää riittävän laajan johtamiskoulutuksen antamista kaikille erikoistuville lääkäreille keskeisen tärkeänä. Tämän seikan korostamiseksi ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta 2 §:n viimeisen lauseen sanajärjestystä muutettavaksi muotoon: *"Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri tai hammaslääkäri perehtyy terveydenhuollon johtamiseen, hallintoon, suunnitteluun ja moniammatilliseen yhteistyöhön."*

Erikoislääkärikoulutuksen pitkäjänteisen ja johdonmukaisen kehityksen turvaamiseksi jatkossa muutoksia edellä mainittuun STM:n asetukseen tulee tehdä ainoastaan kansallisen koordinaatioelimen esityksestä.

Suomen Lääkäriliitto

Tuula Rajaniemi
puheenjohtaja

Hannu Halila
varatoiminnanjohtaja